Raadsvoorstel

Gemeente Mook en Middelaar

Documentnummer	**1**
Onderwerp	**Opties uitvoering grondstoffenplan**
Datum raadsvergadering	**30 september 2021**
Raadscommissie	Grondgebied
Datum raadscommissie	22 september 2021
Programma	Volksgezondheid
Portefeuillehouder	G. Wienhoven

Opties voor uitwerking van het grondstoffenplan

Inleiding
Uw raad heeft op 30 januari 2020 besloten om in te stemmen met het Grondstoffenplan 2021 met uitzondering van hoofdstuk 5. U heeft destijds gevraagd om het omgekeerd inzamelen verder uit te werken en het aangepaste hoofdstuk 5 opnieuw voor te leggen aan uw gemeenteraad. Dit voorstel is op 8 april 2021 aangeboden en voorts aangehouden. Naar aanleiding daarvan is in een extra raadsvergadering op 12 mei 2021 bij amendement gevraagd om met een nieuw voorstel te komen. Met dit voorstel legt het college 3 opties en een gecombineerde optie aan u voor. Feitelijk liggen hiermee 4 opties voor.

(verkorte) Inhoud amendement
Bij uw opdracht om met een nieuw voorstel te komen heeft u een aantal inhoudelijke kaders en randvoorwaarden meegegeven zijnde:

- De VANG-doelstelling (reductie tot 30 kg restafval per inwoner in 2030) zoals door de raad besloten d.d. 30 januari 2020 om te komen tot minder restafval blijft onverkort hoofddoelstelling. Deze doelstelling dient uitdrukkelijk een onderdeel te zijn van het burgerparticipatie-traject.
- Na-scheiding gaat binnenkort tot de technische mogelijkheden behoren. Onderzoek naar deze optie, zoals die loopt bij de MARN, dient zeker aan de orde te komen. Alhoewel de focus op bronscheiding ligt, geeft het college voor onze gemeente de mogelijkheden aan voor na-scheiding.
- Het nieuw te formuleren voorstel dient uit twee onderdelen te bestaan:

1) uitwerking van 3 opties
2) plan van aanpak voor het burgerparticipatietraject over de 3 opties

Vooraleerst wordt opgemerkt dat het amendement, voorzover het ziet op verzoek om uitwerking van 3 opties en een burgerparticipatietraject, geen gewijzigd besluit inhoudt, maar het college opdracht geeft om iets uit te voeren. Het lag derhalve meer voor de hand om te spreken van een motie. Een motie is in tegenstelling tot een amendement niet gericht op rechtsgevolg.

Het college was dan in de gelegenheid gesteld om te bezien in hoeverre m.n. burgerparticipatie mogelijk c.q. wenselijk is. Er is echter gekozen voor de vorm van een amendement. Over de wijze waarop participatie wordt toegepast word hieronder nader ingegaan.

Uitwerking amendement
De 3 opties voor de afvalinzameling waaraan u refereert zijn opties gericht op de fractie restafval. In de bijlage zijn 3 mogelijke opties én een gecombineerde optie kort uitgewerkt.
De door uw gemeenteraad omarmde landelijke doelstelling van het nieuwe grondstoffenplan is gericht op het verlagen van de fractie restafval tot 30 kg per inwoner. Ieder optie is bijgaand kort toegelicht en uitgewerkt. Vooralsnog is het doel van 30 kg restafval per inwoner nog ver uit zicht, dit doel lijkt alleen bij de tariefzak-inzameling en bij omgekeerd inzamelen op termijn, met toevoeging van alle andere maatregelen, realiseerbaar.

Een burgerparticipatietraject gericht op de voorbereiding van de besluitvorming op de 3 opties achten wij niet wenselijk en niet uitvoerbaar. Bij alle optie's geldt dat de kaders voor het nieuwe beleid, de te behalen doelen en de uitgangspunten vastliggen. Hiertoe is door uw raad al besloten in 2020. Mogelijkheden tot burgerparticipatie liggen dan ook niet meer in de planvormingsfase (co-productie) maar in de uitvoeringsroute.
Het grondstoffenplan is erop gericht om de gescheiden inzameling van grondstoffen zoveel mogelijk (gratis) te faciliteren en restafval te ontmoedigen. Door inwoners te laten participeren op de 3 opties voor het ontmoedigen van restafval; leggen we feitelijk de moeilijke keuze uit dit plan voor aan inwoners. De stap gericht op het ontmoedigen van restafval. Dit is echter wél een noodzakelijke stap om te komen tot 30 kg restafval per inwoner. Deze maatregel wordt gecompenseerd door het scheiden van grondstoffen zoveel mogelijk te faciliteren en te stimuleren, maar het blijft in de beleving van inwoners een achteruitgang in service. Wij achten het ondoenlijk om inwoners in welke vorm van participatie dan ook te laten kiezen voor een achteruitgang in service. Het is in onze ogen terecht dat de raad vasthoudt aan de VANG-doelstelling van 30 kg restafval per inwoner. Dit impliceert een ontmoediging van de hoeveelheid restafval en dat kan niet anders dan met een teruggang in service. Wij verzoeken de gemeenteraad om deze keuze te maken, waarna het college met een uitwerkingsplan komt om de achteruitgang in service op restafval te compenseren met het stimuleren en faciliteren van grondstoffen scheiden.
De voorkeur gaat uit naar de weg der geleidelijkheid, waarin we stap-voor-stap inwoners meenemen. We willen graag starten met een consultatietraject van mensen die zich de afgelopen periode gemeld hebben (onder andere vanuit de internet-petitie). Deze inwoners willen wij graag consulteren. Hoe staan zij ten opzichte van het samen inkleuren van de uitvoeringsroute? Een uitvoeringsroute waarbij we ons richten op het scheiden van grondstoffen en

het minimaliseren van de hoeveelheid restafval (doel: 30 kg in 2030). Laten we samen kijken hóe we dit gaan realiseren.
Daarnaast denken we aan het oprichten van een internet-platform over dit onderwerp en/of een inwonerpanel. Graag zetten we de expertise van een gespecialiseerd bureau in op dit gebied.

De keuze uit de 4 voorliggende opties verwerken wij met inzet van participatie, zoals genoemd in de bijlage, in een concreet uitwerkingsplan.

NB: De voorgestelde opties zijn in samenwerking met Dar opgesteld.

Voorstel

1. Wij verzoeken u een keuze te maken uit onderstaande 4 opties voor de fractie restafval:
   1.1 Invoering van een tariefzak.
   De invoering van een tariefzak betekent voor inwoners dat men van een bak naar een zak gaat. Dit wordt veelal als een achteruitgang in service ervaren. De ervaringen in de voormalige gemeente Ubbergen laten zien dat dit wel positieve effecten kan hebben op het afvalscheidingsgedrag. Na de herindeling met de gemeenten Groesbeek en Millingen aan de Rijn is die gehele gemeente overgegaan op de tariefzak. De hoeveelheid restafval neemt door deze keuze af. Het is voor ons nu niet in te schatten op welk niveau dit uitkomt, maar dit zal gezien ervaringen in de regio zeker onder de 100 kg per inwoner uitkomen. Deze inzameling voegt jaarlijks ruim 41 duizend euro toe aan extra kosten voor de inzameling en de te produceren en te distribueren zakken voor deze inzameling. Daar staan lagere verwerkingskosten van restafval tegenover. Het is tot slot een inzamelmethode die qua arbeidsomstandigheden niet de voorkeur geniet op de langere termijn.
   1.2 Invoering van laagfrequent restafval inzamelen.
   Het invoeren van laagfrequent inzamelen is voor inwoners met een mini-container, zoals de inwoners van Mook en Middelaar, een relatief kleine aanpassing. De meeste inwoners bieden deze container nu al vol aan en zetten de container niet iedere twee weken aan de weg. Voor inwoners die nog geen grondstoffen scheiden ontstaat er echter een noodzaak om te gaan scheiden. Uit ervaringen in andere gemeenten weten we dat voor gezinnen vanaf 6 personen er een probleem kan ontstaan met deze inzamelfrequentie. Door deze gezinnen óf een extra restafvalcontainer óf een pasje voor een ondergrondse aan te bieden is dit veelal makkelijk op te lossen. Ook voor mensen met een medische indicatie, kunnen maatwerk-maatregelen getroffen worden.
   1.3 Invoering van omgekeerd inzamelen.

De directe invoering van omgekeerd inzamelen, uiteraard aangevuld met alle andere te nemen maatregelen, levert milieutechnisch een goed resultaat op. Bij omgekeerd inzamelen zien we dat inwoners ingesleten patronen, zoals de afvoer van keukenafval via het restafval, gaan heroverwegen. De fysieke barrière van een restafvalzak moeten wegbrengen, zet mensen aan het denken. We doorbreken hiermee het standaard patroon. Dit levert qua resultaten ook een trendbreuk op ten opzichte van de huidige cijfers en levert daarmee ook een besparing op door een afname in kosten.

1.4 Gefaseerde, gecombineerde invoering van laagfrequent- en omgekeerd inzamelen.
Door te kiezen voor een gecombineerd en gefaseerde invoering van laagfrequent en omgekeerd inzamelen kiezen we éérst voor het terugbrengen van de huidige inzamelfrequentie van restafval naar eenmaal per 4 weken (in de huidige restafvalcontainer). Deze inzameling kan Dar vanaf 2023 zelf ter hand nemen, waarbij we dan per keer dat mensen de container aan straat zetten gaan afrekenen. Inwoners kunnen wennen aan het beter scheiden van grondstoffen en zien dat het restafval afneemt. Inwoners die al minder restafval hebben mogen vrijwillig overstappen op omgekeerd inzamelen.
Ook gaan we pilots houden met omgekeerd inzamelen; we starten daarbij bijvoorbeeld bij de nieuwbouw of in een wijk/kern. We gaan pas volledig om naar omgekeerd inzamelen als inwoners gewend zijn aan de (veel) lagere hoeveelheid restafval en de pilots op dit gebied positief uitvallen.
Dit scenario levert in het eerste jaar een besparing op van 39 duizend euro door de afname van de inzamelfrequentie van restafval (structureel), maar vraagt wel om een eenmalige investering van 50 duizend euro in extra ondergrondse restafvalcontainers. Bij de volledige overgang naar omgekeerd inzamelen nemen de besparingen per jaar aan inzamel- en verwerkingskosten toe, maar neemt ook de eenmalige investering in ondergrondse containers toe (zie bijlage).

2. Wij verzoeken u krediet beschikbaar te stellen voor extra (onderzoeks)kosten

Na het vertrek van de huidige beleidsambtenaar is er wat vertraging opgelopen in het verder oppakken van de uitwerking van het grondstoffenplan. Wij willen dit weer vlottrekken door te kiezen voor (tijdelijke) personele inhuur. Het gaat dan om het inhuren van een vakspecialist op dit terrein voor een periode van maximaal 6 maanden ad 8 uur per week tegen een tarief van €99,- per uur. Hiermee kan dit traject weer vlotgetrokken worden en de vakspecialist kan de nieuwe ambtenaar

op dit terrein inwerken. Het hiervoor geraamde budget bedraagt ruim 22 duizend euro (realisatie is op nacalculatiebasis). Daarnaast willen wij een budget aanvragen voor het inhuren van een gespecialiseerd bureau op het gebied van inwoner-participatie. Hiervoor vragen wij een budget van 20 duizend euro.
Beoogd effect De afvalscheiding – waarbij de hoeveelheid restafval wordt verlaagd en de inzameling van grondstoffen groter wordt – te vergroten met als streven het behalen van de VANG-doelstelling van maximaal 30 kg restafval per inwoner per jaar.

Argumenten

1.1 Een basis-keuze voor de fractie restafval is belangrijk voor de voortgang
Door een basis-keuze te maken gericht op de fractie restafval, kunnen ook de overige maatregelen uit het grondstoffenplan verder verwerkt worden in een uitvoeringsplan.
Deze basis-keuze is leidend van hoe de verdere uitwerking eruit kan komen te zien. De keuze voor een tariefzak-inzameling van restafval betekent bijvoorbeeld dat inwoners van een restafval-bak naar een restafval-zak gaan. De restafvalcontainer zou je dan kunnen herbestemmen voor bijvoorbeeld de PMD-inzameling.

1.2 Een basis-keuze op restafval is nodig om te komen tot het VANG-doel
De basis-keuze is gericht op het ontmoedigen van de stroom restafval. Dit is lastig voor inwoners, aangezien het systeem waar men aan gewend is dan verandert. Deze keuze is echter wel noodzakelijk om te komen tot 30 kg restafval.
Deze basis-keuze is feitelijk het zuur, dat we met de overige maatregelen gericht op het stimuleren van het scheiden van grondstoffen compenseren.

1.3 Na de basiskeuze kleuren we de uitvoeringsroute in sámen met de inwoners
We starten na deze basiskeuze direct met het opstellen van een uitwerkingsplan. We nemen de inwoners zoveel mogelijk mee in het inkleuren van het uitwerkingsplan gericht op het scheiden van grondstoffen. Het uitwerkingsplan voorziet dan ook in een communicatie-en participatieplan.

1.4 Inwoners willen zelf ook bijdragen aan het klimaat en grondstoffen schaarste
Het recente IPCC-rapport (Intergovernmental Panel on Climate Change) geeft aan dat ons klimaat sneller opwarmt dan verwacht werd. Het circulair maken van grondstoffen is direct verbonden aan het verminderen van uitstoot van CO_2. Hieraan willen inwoners ook vast een bijdrage leveren! Tegelijkertijd zal in verband met de schaarste van grondstoffen ook vanuit economisch perspectief het hergebruik van grondstoffen steeds belangrijker worden.

Kanttekeningen

De basis-keuze is de meest ingewikkelde keuze
De in dit voorstel gepresenteerde basiskeuze op de (ongewenste) stroom restafval is de meest ingewikkelde keuze. We willen mínder restafval en gaan deze stroom ontmoedigen door de service hierop terug te brengen.
Bij de uitvoering van deze keuze zullen we deze neergang in service zoveel mogelijk compenseren met het vergroten van de service op de gewenste grondstofstromen.

Financiën

De meer- of minderkosten van de voorliggende opties, zijn in de bijlage bij de betreffende opties weergegeven. Deze kunnen verwerkt worden in de nieuwe begroting voor 2023. Samenvattend zien de opties vanaf het jaar 2023 er als volgt uit:

Maatregelen planperiode 2022-2025	**Milieu**	**Service**	**+Kosten/-Besparing jaarlijks**	**Investering eenmalig***	**Draagvlak**
1. **Restafval**					
1.1 Tariefzak	+	-	+ €41.222,- inzameling	nvt	-
1.2 Inzameling 1x p/4 weken	+	+/-	- €39.041,- inzameling en verwerking	Optioneel: +€50.000,- overloopcontainer	+/-
1.3 Omgekeerd Inzamelen	+/+	-	- €100.306,- inzameling en verwerking	+€365.000,- zonder weegsysteem	-/-
1.4 Gefaseerd en gecombineerd laagfrequent en omgekeerd inzamelen	+/+	+/-	- €39.041 tot - €100.306,- inzameling en verwerking	+€365.000,- zonder weegsysteem	+/-

Naast de meer- of minderkosten vanaf 2023 voor de te kiezen optie vragen wij om een voorschot voor extra kosten in 2021 en 2022 van 42 duizend euro. Dit is enerzijds bestemd voor extra personele inhuur en anderzijds voor extra onderzoek naar participatiemogelijkheden. De personele inhuur wordt gedekt door de onderuitputting van de salariskosten. De inhuur van een bureau gericht op participatie wordt meegenomen in de begroting voor 2022. Dit bureau zal vermoedelijk ook niet eerder starten dan in 2022.

Duurzaamheid

Zie kopje ‘argumenten’

Raadsvoorstel

Participatie
Zie voorstel onderdeel 2.

Communicatie
Van uw besluit wordt melding gemaakt in Ter Sprake, onze website en social media.

Bijlage(n)
1. Uitgewerkte opties
2. Concept raadsbesluit

Mook, 7 september 2021

Het college van burgemeester en wethouders van Mook en Middelaar,

De gemeentesecretaris
J.M.G. Smits- de Kinkelder

De burgemeester
mr. drs. W. Gradisen